

ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ ΗΜΑΘΙΑ

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

World Heritage
Convention

Η ΤΑΦΙΚΗ ΣΥΣΤΑΔΑ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β΄

Για να προστατευθούν οι βασιλικοί τάφοι και οι αριστουργηματικές τοιχογραφίες, τα μοναδικά πρωτότυπα έργα μεγάλων ζωγράφων της κλασικής αρχαιότητας που μας σώθηκαν, κατασκευάστηκε ένα κέλυφος προστασίας με ηλεκτρονικά συστήματα ελέγχου και κλιματισμού που εξωτερικά θυμίζει αρχαίο ταφικό τύμβο.

Στο υπόγειο κέλυφος, γύρω από τους χώρους όπου βρίσκονται οι τάφοι, υπάρχουν τέσσερις συνεχείς αίθουσες. Εδώ επιχειρήθηκε ένα πρωτότυπο πείραμα: Το «Μουσείο» ήρθε γύρω από τα μνημεία και έγινε Μουσείο-Μαυσωλείο αφιερωμένο στη μνήμη του Φιλίππου Β΄, αλλά και του Μεγαλέξανδρου και του γιου του Αλέξανδρου Δ΄.

Οι θησαυροί εκτίθενται δίπλα στους τάφους που τους περιείχαν, αλλά τίποτε δεν είναι πια όπως πριν. Το σύγχρονο κέλυφος-τύμβος εξακολουθεί να σημαίνει τη θέση και να προστατεύει τους τάφους, ανακαλώντας την εικόνα της Μεγάλης Τούμπας, ωστόσο, στην ουσία, αναιρεί τη λειτουργία της, αφού σχεδιάστηκε για να κάνει τα μνημεία προσίτα στο κοινό, ενώ ο αρχαίος τύμβος έκρυβε και απομόνωνε τους οίκους των νεκρών από τους ζωντανούς.

Ο θάνατος μετουσιώνει. Ό,τι «πέθανε» και θάφτηκε, ακολουθώντας το νεκρό στον τάφο του, ό,τι αιώνες κράτησε η γη στην αγκαλιά της μπορεί ίσως να επιστρέψει κάποτε ξανά στο φως, όμως ποτέ πια δεν θα είναι αυτό που ήταν. Τα πράγματα, ό,τι πια χρηστικά ωστόσο χρήσιμα, ανυψωμένα στα βάθρα τους, γίνονται μνημεία, θραύσματα μνήμης, ιδέες μάλλον παρά υλικά αντικείμενα. Τα αρχαία αντικείμενα συντηρούνται, «αποκαθίστανται» και εκτίθενται στο κοινό αποξενωμένα εντελώς από την πρωτογενή λειτουργία τους. Ο τρόπος έκθεσης οφείλει να σέβεται τη μορφή και το χαρακτήρα τους, ωστόσο δεν μπορεί παρά να εκφράζει την αισθητική των συγχρόνων στις ιδεολογικές ανάγκες των οποίων απευθύνεται.

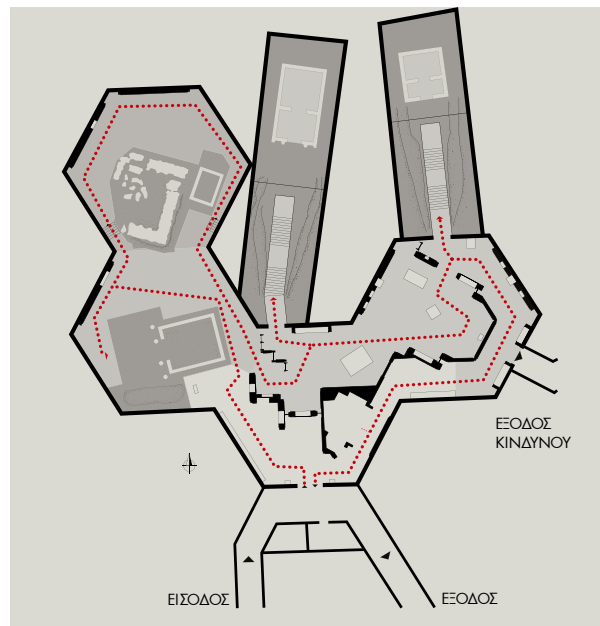
Με γνώμονα αυτές τις σκέψεις επιλέχθηκαν λιτές, διαχρονικές φόρμες και ουδέτερα μοντέρνα υλικά – μέταλλο, κρύσταλλο, θαμπό αλουμίνιο, συνθετικό γυαλί – που ανταποκρίνονται στις πιο αυστηρές προδιαγραφές. Ό,τι καλύτερο διαθέτει η σύγχρονη διεθνής τεχνολογία στον τομέα της μουσειογραφίας – στεγανές, αυτόνομα κλιματιζόμενες, μεταλλινες προθήκες, κρυστάλλινες οπτικές ίνες, μετάλλινα ηχοαπορροφητικά πετάσματα, ηλεκτρονικά συστήματα ελέγχου – επιστρατεύθηκαν, ώστε να εξασφαλιστούν οι καλύτερες δυνατές συν-

θήκες προστασίας και διαρκούς συντήρησης των ευρημάτων, χωρίς ωστόσο να χαθεί η ατμοσφαιρικότητα που έπρεπε να έχει αυτή η έκθεση που απευθύνεται όχι μόνο στη λογική, αλλά και στο συναίσθημα.

Με αφετηρία την έκφραση «η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως» πήραμε ως αξίωμα την ιδέα ότι ο θάνατος και η λήθη είναι σκιά και απουσία χρώματος, ενώ η ζωή και η μνήμη είναι φως και χρώμα. Οι σύγχρονες κατασκευές τυλίχθηκαν σε τόνους του γκριζου και χάθηκαν στο σκοτάδι και έτσι δημιουργήθηκε ένας κόσμος σκιών, όπου πάμφωτα και θερμά βασιλεύουν τα αρχαία αντικείμενα και όπου εκτός από τα μνημεία το μόνο χρώμα είναι η πορφύρα, υπαινιγμός του αίματος των βασιλικών νεκρών που σαν ήρωες αρχαίας τραγωδίας στοιχειώνουν τον τόπο.

Με τη βοήθεια των λειτουργικών μουσειακών κατασκευών, στις οποίες ενσωματώνονται οι βιτρίνες, ο χώρος πολυδιασπάστηκε και δημιουργήθηκε το στοιχείο της έκπληξης που συνοδεύει τα βήματα του επισκέπτη, συνδουλίζοντας το ενδιαφέρον του. Το σκοτάδι που βασιλεύει στο χώρο γεννά δέος, κάνει τις φωνές να γίνονται ψίθυροι και υποβάλλει την ατμόσφαιρα της χώρας των νεκρών.

Το κουβάρι της μνήμης ξετυλίγεται στο χώρο μέσα από την προδιαγεγραμμένη πορεία και την αλληλουχία των ενοτήτων. Στην είσοδο βρίσκεται η εικόνα της Μεγάλης Τούμπας και ένα τρισδιάστατο μοντέλο που δίνει μια συνολική εντύπωση του χώρου και των μνημείων. Η πρώτη ενόπια της έκθεσης είναι αφιερωμένη στους Μακεδόνες που οι επιτύμβιες στήλες τους βρέθηκαν στις επιχώσεις της Μεγάλης Τούμπας. Αμέσως μετά βρίσκονται τα ερείπια του μακεδονικού τάφου με τους ελεύθερους κίονες (τάφος IV), ενός μνημείου που χτίστηκε στα πρώιμα ελληνιστικά χρόνια στην παρυφή του βασιλικού τύμβου.

Στη συνέχεια βρίσκεται το «ηρώο», ένα υπέργειο μνημείο αφιερωμένο στη λατρεία των εξεχόντων νεκρών και δίπλα του ο κιβωτιόσχημος τάφος (τάφος I) μιας από τις επτά συζύγους του Φιλίππου Β', ίσως της Νικησίπολης από τις Φερές. Εδώ δεσπόζει η εικόνα των τοιογραφιών που κοσμοούν τους τοίχους του τάφου. Οι τρεις Μοίρες, απρόσιτες και αδέκαστες δέσποινες του πεπρωμένου, ο βουβός πόνος της Δήμητρας, της μάνας που, αν και θεά, δεν μπορεί να σώσει το παιδί της από τα χέρια του Άδη, και ο τρόμος στα μάτια της νύμφης που γίνεται μάρτυρας της αρπαγής της ανυπεράσπιστης Κόρης από τον Κύριο του Θανάτου μούν τον επισκέπτη στα μυστήρια του Κάτω

Κόσμου, ώστε, έτοιμος πια, να φτάσει στις ενόπτιες τις αφιερωμένες στον Φίλιππο Β΄, το Βασιλιά που με τη δράση του άλλαξε την πορεία του ελληνισμού.

Στον πρώτο χώρο βλέπει κανείς τα όπλα του, τα σκεύη της νεκρικής τελετουργίας, τα σύμβολα της εξουσίας και τη βαρύτιμη χάλκινη οικοσκευή που χρησιμοποιήθηκε για το τελευταίο λουτρό του σώματός του. Αμέσως μετά μπορεί να κατηφορίσει στο «δρόμο» του τάφου του και να θαυμάσει την τοιχογραφία με το βασιλικό κυνήγι, έργο που δεν έχει σε τίποτα να ζηλέψει τις δημιουργίες των μεγάλων δασκάλων της Αναγέννησης. Ο επόμενος σταθμός είναι η προθήκη με τα υπολείμματα της ταφικής πυράς που βρέθηκαν ριγμένα πάνω από την καμάρια του τάφου, το αδιάψευστο τεκμήριο της ταυτότητας του νεκρού. Στη συνέχεια ο επισκέπτης φτάνει στην καρδιά της έκθεσης, που είναι αφιερωμένη στον ηρωοποιημένο Φίλιππο. Εδώ ανάμεσα από τις χρυσές λάρνακες και τα στεφάνια, τα λαμπρά σκεύη του συμποσίου και τις βαρύτιμες χρυσελεφάντινες κλίνες δεσπόζει, τρόπαιο μνήμης, «αναστημένη» η χρυσοποίκιλη πανοπλία, ίσως αυτή που φόρεσε όταν ανακηρύχθηκε ηγεμόνας των Πανελλήνων, αρματοσιά αντίξια ενός Αχιλλέα, να σημαδεύει με τη λάμψη του χρυσού και του ελεφαντόδοντου το σχήμα της απουσίας του.

Η επόμενη ενότητα είναι αφιερωμένη στον Αλέξανδρο Δ΄, τον αδικοχαμένο γιο του Μεγαλέξανδρου και της Ρωξάνης, που μετά το 310 π.Χ. θάφτηκε στη σκιά του δοξασμένου προγόνου του. Η έκθεση κλείνει όπως αρχίζει, με μια σειρά επιτύμβιων σπλών και την εικόνα του Μανόλη Ανδρόνικου, του ανθρώπου που η σκαπάνη του έφερε στο φως τους θησαυρούς. ■

ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ
ΤΩΝ ΑΙΓΩΝ
ΗΜΑΘΙΑ

i www.aigai.gr, Τηλ.: 233 10 92347

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΑΑ. ΚΟΤΤΑΡΙΔΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΑΠ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
MONUMENTS AND MUSEUMS OF GREECE

e-Ticketing system

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού